

๒๕๖๕-๒๕๖๖.สรุปย่อเนื้อหา-แนวข้อสอบธรรมศึกษาชั้นโท

วิชาธรรมวิภาค ระดับมัธยมศึกษา

หมวด ๒

กาม ๒ กาม หมายถึง ความรักใคร่ ความพอใจ หรือความต้องการ มี ๒ อย่าง คือ

๑) กิเลสกาม กิเลสเป็นเหตุใคร่ หมายถึง กิเลสที่อยู่ในจิตของบุคคล เช่น ความโลภ ความอิจฉาริษยา

๒) วัตถุกาม วัตถุอันน่าใคร่ หมายถึง สิ่งที่น่าใคร่ ชอบใจ ได้แก่ กามคุณ ๕ คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ

กิเลสกาม จัดเป็นมารเพราะเป็นต้นเหตุล้างผลาญความดี

วัตถุกาม จัดเป็นบ่วงแห่งมารเพราะเป็นเครื่องผูกจิตของผู้ไม่รู้เท่าทันให้ติดในกามคุณ

๑. กาม มีโทษโดยรวมแก่สัตว์อย่างไร ?

- ก. ทำให้ข้องอยู่ในโลก ข. ทำให้รบราฆ่าฟันกัน
ค. ทำให้เห็นแก่ตัว ง. ทำให้แข่งขันกันในโลก

๒. ผู้ที่ชอบเล่นเกมคอมพิวเตอร์ เชื่อว่าหลงยึดติดในอะไร ?

- ก. กิเลสกาม ข. วัตถุกาม
ค. กามตัณหา ง. ภาวตัณหา

๓. ข้อใด ไม่ใช่กิเลสกาม ?

- ก. ราคะ ข. โลภะ
ค. อิจฉา ง. รูป

๔. เสียงประเภทใด จัดเป็นวัตถุกาม ?

- ก. เสียงสวดมนต์ ข. เสียงเพลง
ค. เสียงพรุสวาท ง. เสียงนินทา

๕. กิเลสอันเป็นเหตุให้ใคร่ เรียกว่าอะไร ?

- ก. กามคุณ ข. กิเลสกาม
ค. วัตถุกาม ง. กามฉันทะ

๖. สิ่งที่น่าปรารถนาน่าพอใจ เรียกว่าอะไร ?

- ก. กามสังโยชน์ ข. กิเลสกาม
ค. วัตถุกาม ง. กามฉันทะ

สุข ๒ สุข หมายถึง สภาพที่ทนได้ง่าย คือ ความสบายกาย สบายใจ มี ๒ อย่าง

๑) กายิกสุข สุขทางกาย หมายถึง มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ มาเบียดเบียน

๒) เจตสิกสุข สุขทางใจ เมื่อกายสงบ ใจก็มีความสุข พบเจอแต่เรื่องดีๆ มีประโยชน์ไม่ทำให้ใจขุ่นมัว หงุดหงิด

๑. ความไม่มีโรค เป็นลาภอันประเสริฐ จัดเข้าในสุขข้อใด ?

- ก. กายิกสุข ข. เจตสิกสุข
ค. สามิสสุข ง. นิรามิสสุข

๒. เจตสิกสุข คือสุขทางใจ มีลักษณะเช่นไร ?

- ก. เพราะได้ลาภลอย ข. เพราะได้รับมรดก
ค. เพราะได้เลื่อนยศ ง. เพราะไม่ถูกกิเลสครอบงำ

๓. อะไรเป็นเหตุให้เกิดสุขทางกาย ?

- ก. ไม่มีโรค ข. ไม่มีหนี้
ค. ไม่มีศัตรู ง. ไม่มีกิเลส

๔. อะไรเป็นเหตุให้เกิดสุขทางใจ ?

- ก. อำนาจ ข. ทรัพย์
ค. บริวาร ง. คุณธรรม

๕. ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐจัดเป็นสุขประเภทใด?

- ก. กายิกสุข ข. เจตสิกสุข
ค. สามิสสุข ง. นิรามิสสุข

๖. ข้อใด เป็นเหตุให้เกิดเจตสิกสุข สุขทางใจ ?

- ก. รู้จักพอเพียง ข. มีการงานดี
ค. มีทรัพย์มาก ง. มีตำแหน่งสูง

หมวด ๓

อธิปไตย ๓

อธิปไตย หมายถึง ความเป็นใหญ่ เป็นความต้องการที่มีอำนาจ ๓ ประเภท ๒๐

๑) อัตตอธิปไตย ความมีตนเป็นใหญ่ หมายถึง การยึดตนเองเป็นใหญ่นึกถึงประโยชน์ที่ตนจะได้รับ เช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง

๒) โลกาธิปไตย ความมีโลกเป็นใหญ่ หมายถึง การถือเอาความคิดเห็นของคนส่วนมากเป็นประมาณ ทำตามกระแสสังคมนิยม

๓) ธรรมาธิปไตย ความมีธรรมเป็นใหญ่ หมายถึง การกระทำที่ยึดหลักธรรม หลักการตลอดถึงวิธีการที่ถูกต้อง มีเหตุมีผลเป็นใหญ่

๑. ผู้มีอัตตอธิปไตย มีลักษณะเช่นไร ?

- ก. ถือความเห็นของตน ข. ถือความเห็นพวกพ้อง
ค. ถือความเห็นหมู่ญาติ ง. ถือความเห็นส่วนรวม

๒. การทำงานมุ่งความถูกต้อง จัดว่ามีอธิปไตยใด?

- ก. อัตตอธิปไตย ข. โลกาธิปไตย
ค. ธรรมาธิปไตย ง. ประชาธิปไตย

๓. ผู้มีอัตตอธิปไตย คือถืออะไรเป็นใหญ่ ?

- ก. ตนเอง ข. พวกพ้อง
ค. หมู่ญาติ ง. บริวาร

๔. ทำดีตามกระแสนิยมเพื่อให้ผู้อื่นยกย่องตรงกับข้อใด ?

- ก. อัตตอธิปไตย ข. โลกาธิปไตย
ค. ธรรมาธิปไตย ง. ถูกทุกข้อ

๕. ความเป็นใหญ่ ใครๆ ก็ชอบ ถืออะไรเป็นใหญ่จึงจะดี ?

- ก. ถือตน ข. ถือเสียงข้างมาก
ค. ถือประชาชน ง. ถือธรรมะ

๖. ปัจจุบันประเทศส่วนใหญ่ใช้หลักอธิปไตยใดปกครองประเทศ ?

- ก. อัตตอธิปไตย ข. โลกาธิปไตย
ค. ธรรมาธิปไตย ง. อนุธิปไตย

๗. คำว่า ทำตามใจคือไทยแท้ จัดเข้าในอธิปไตยใด ?

- ก. อัตตอธิปไตย ข. โลกาธิปไตย
ค. ธรรมาธิปไตย ง. ประชาธิปไตย

๘. ประชาธิปไตยที่แท้จริงมุ่งประโยชน์เพื่อใคร ?

- ก. คนร่ำรวย ข. คนยากจน
ค. คนมีอำนาจ ง. ทุกๆ คน

ค้นหา ๓ ค้นหา หมายถึง ความทะยานอยาก ดิ้นรน แสวงหา มี ๓ อย่าง

๑) กามค้นหา ความอยากในกามคุณ หมายถึง ความอยากในกามที่ชักชวนให้รักใคร่ ให้อินดี ให้พัวพัน ลุ่มหลง

๒) ภวค้นหา ความอยากในภพ หมายถึง อยากมีอยากเป็นตามใจต้องการ เช่น อยากมีอำนาจ มีชื่อเสียง

๓) วิภวค้นหา ความอยากพ้นไปจากภพ หมายถึง ความไม่อยากในภพที่ไม่อยากเป็นนั่นเป็นนี่ ไม่พอใจกับสิ่งที่เป็นอยู่

๑. ผู้อยากได้ไม่มีที่สิ้นสุด เพราะถูกอะไรครอบงำ ?

- ก. ราคะ ข. โทสะ
ค. โมหะ ง. ตัณหา

๒. ข้อใด จัดเป็นภวค้นหา ?

- ก. อยากร่ำรวย ข. อยากมีรถ
ค. อยากมีโทรศัพท์ ง. อยากเป็นใหญ่

๓. ความทะยานอยาก หมายถึงข้อใด ?

- ก. ราคะ ข. โทสะ
ค. โมหะ ง. ตัณหา

๔. อยากกินอาหารอร่อยๆ จัดเป็นค้นหาประเภทใด ?

- ก. กามค้นหา ข. ภวค้นหา
ค. วิภวค้นหา ง. ถูกทุกข้อ

๕. อยากอยู่ในตำแหน่งนานๆ จัดเป็นค้นหาประเภทใด ?

- ก. กามค้นหา ข. ภวค้นหา
ค. วิภวค้นหา ง. ถูกทุกข้อ

อัคคิ ๓ อัคคิ แปลว่า ไฟ หมายถึง กิเลสภายในจิตใจ เป็นไฟเผาจิตใจมนุษย์ให้เร่าร้อน มี ๓ อย่าง คือ

๑) ราคะคคิ ไฟคือราคะ หมายถึง กิเลสที่มีความกำหนัดรักใคร่ในกามคุณ ๕ เป็นตัวเผาผลาญจิตใจ

ราคะคคิ จะดับได้ด้วยการเจริญอสุภสัญญา

๒) โทสะคคิ ไฟคือโทสะ หมายถึง กิเลสที่มีความโกรธ ความขัดเคือง เป็นเหตุให้หงุดหงิด

โทสะคคิ จะดับได้ด้วยการเจริญเมตตาพรหมวิหาร และอัปมัญญาภาวนา

๓) โมหะคคิ ไฟคือโมหะ หมายถึง กิเลสที่มีความลุ่มหลงไม่รู้จริง เห็นผิดเป็นชอบ

โมหะคคิ จะดับได้ด้วยการเจริญสมาธิอยู่เป็นประจำ จนมีความเห็นที่ถูกต้อง (สัมมาทิฐิเกิดขึ้น)

๑. ผู้ไม่รู้จักบาปบุญคุณโทษ เพราะถูกไฟอะไรเผาไหม้ ?

ก. ราคะ	ข. โทสะ
ค. โมหะ	ง. ตัณหา

๒. เมื่อไฟคือโทสะเกิดขึ้น จะระงับด้วยวิธีใด ?

ก. เจริญเมตตา	ข. เจริญอสุภะ
ค. เจริญปัญญา	ง. เจริญอนุสสติ

๓. รูปสวयเสียไฟเพราะ ก่อให้เกิดไฟกิเลสประเภทใด ?

ก. ไฟราคะ	ข. ไฟโทสะ
ค. ไฟโมหะ	ง. ไฟริษยา

๔. คนที่ถูกไฟโทสะเผาไหม้ มักมีอาการเช่นไร ?

ก. โกรธง่าย	ข. หงุดหงิดง่าย
ค. อารมณ์ร้อน	ง. ถูกทุกข้อ

๕. คนที่ไม่รู้จักบุญคุณพ่อแม่ เพราะถูกไฟกิเลสชนิดใดเผาไหม้ ?

ก. ไฟราคะ	ข. ไฟโทสะ
ค. ไฟโมหะ	ง. ไฟตัณหา

วิภวัญญะ ๓ วิภวัญญะ แปลว่า วน หมายถึง การเวียนว่ายตายเกิดของสรรพสัตว์ทั้งหลาย ดุจล้อรถหมุนเวียนไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

๑) กิเลสวิภวัญญะ วนคือกิเลส หมายถึง การหมุนเวียนเป็นวงจรของกิเลส ต้องเกิด แก่ เจ็บ ตาย อยู่เรื่อยไป

๒) กัมมวิภวัญญะ วนคือกรรม หมายถึง กรรมเกิดขึ้น เพราะแรงผลักดันของกิเลส กิเลสมาก ย่อมทำกรรมชั่วได้มาก

๓) วิปากวิภวัญญะ วนคือวิปาก หมายถึง ผลของการกระทำ อันเป็นเหตุให้เกิดในภพต่างๆ ถ้าเป็นกรรมดี ผลที่ได้รับเป็นความสุขสรุป เมื่อกิเลสเกิดขึ้น บังคับมนุษย์ไปสร้างกรรม ย่อมได้รับวิปากผลของการกระทำต่อไปไม่รู้จบ

๑. การเวียนว่ายตายเกิด มีอะไรเป็นสาเหตุ ?

ก. กิเลส กรรม วิปาก	ข. ราคะ โทสะ โมหะ
ค. กุศล อกุศล	ง. ทาน ศีล ภาวนา

๒. ในเรื่องวิภวัญญะ ข้อใดจัดเป็นวิปาก ?

ก. กรรม	ข. ขอบขมากรรม
ค. ทำกรรม	ง. รับกรรม

๓. การเวียนว่ายตายเกิด หมายถึงข้อใด ?

ก. วิภวัญญะ	ข. จุตติ
ค. ปฏิสนธิ	ง. อุปatti

๔. พระอริยบุคคลใด ตัดการเวียนว่ายตายเกิดได้ ?

ก. พระโสดาบัน	ข. พระสกทาคามี
ค. พระอนาคามี	ง. พระอรหันต์

๕. อะไร เป็นเหตุให้ทำกรรม ?

ก. กิเลส	ข. กรรม
ค. วิปาก	ง. ตัณหา

ญาณ ๓ ญาณ หมายถึง ปรีชาหยั่งรู้ในสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริงในอริยสัจ ๔ มี ๓ อย่าง ๒๒

๑) สัจจญาณ ปรีชาหยั่งรู้อริยสัจ

๒) กิจจญาณ ปรีชาหยั่งรู้กิจอันควรทำ

๓) กตญาณ ปรีชาหยั่งรู้กิจอันทำแล้ว

๑. คำว่า สัจญาณ หมายถึงหยิ่งรู้อะไร ?

ก. ทุกข์	ข. สมุทัย
ค. นิโรธ	ง. อริยสัจ

๒. ข้อใด เป็นกิจจญาณในอริยสัจ ๔ ?

ก. รู้ความจริง	ข. รู้สิ่งที่ควรทำ
ค. รู้สิ่งที่ทำแล้ว	ง. รู้อนาคต

๓. ญาณ ๓ มีความหมายตรงกับข้อใด ?

ก. สมาธิขั้นสูง	ข. การบรรลุธรรม
ค. ปัญญาหยิ่งรู้	ง. อิทธิฤทธิ์

หมวด ๔

อปัสเสนธรรม ๔ อปัสเสนธรรม หมายถึง ธรรมคุณนักพิง เป็นปฏิปทาเพื่อความเจริญ เป็นเหตุให้อกุศลที่เกิดขึ้นแล้วเสื่อมไป กุศลที่ยังไม่เกิดย่อมเกิดขึ้น ที่เกิดขึ้นแล้วก็เจริญยิ่งขึ้นไป มี ๔ อย่าง

- ๑) พิจารณาแล้วเสพของอย่างหนึ่ง หมายถึง ก่อนที่จะกินจะใช้สิ่งของต่างๆ ควรพิจารณาก่อนเพื่อไม่ให้หลงมัวเมา
- ๒) พิจารณาแล้วอดกลั้นของอย่างหนึ่ง หมายถึง การประสบกับสิ่งที่ไม่น่าปรารถนา เช่น ความหนาว ร้อน หิวกระหาย คำเสียดแทง เป็นต้น ควรพิจารณารู้จักข่ม และอดทนให้ได้
- ๓) พิจารณาแล้วเว้นของอย่างหนึ่ง หมายถึง พิจารณาเว้น ไม่เสพในสิ่งที่จะมีผลเป็นความทุกข์ เดือดร้อนต่อตนเองในภายหลัง
- ๔) พิจารณาแล้วบรรเทาของอย่างหนึ่ง หมายถึง การบรรเทาสิ่งที่มีโทษ เป็นอันตราย คิดจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตน

๑. อปัสเสนธรรมข้อพิจารณาแล้วอดกลั้น ควรใช้เมื่อใด

ก. ถูกทุกขเวทนาครอบงำ	ข. ถูกกิเลสครอบงำ
ค. ถูกความเสื่อมครอบงำ	ง. ถูกพยาบาทครอบงำ

๒. อปัสเสนธรรมข้อว่า พิจารณาแล้วเว้น ตรงกับข้อใด ?

ก. ทุกขเวทนา	ข. บัณชิต
ค. ยารักษาโรค	ง. คนพาล

๓. ถูกเพื่อนด่า ควรใช้อปัสเสนธรรมข้อใด ?

ก. รับรู้	ข. อดกลั้น
ค. เว้น	ง. บรรเทา

๔. ในอปัสเสนธรรม เมื่อพิจารณาแล้วควรปฏิบัติอย่างไร ?

ก. อดกลั้น	ข. เว้น
ค. บรรเทา	ง. ถูกทุกข้อ

๕. ข้อใด ไม่ใช่วิธีปฏิบัติในอปัสเสนธรรม ?

ก. อดกลั้น	ข. รู้แจ้ง
ค. บรรเทา	ง. เสพ

อัปมัญญา ๔ อัปมัญญา หมายถึง การภาวนาอันมีสัตว์หาประมาณมิได้เป็นอารมณ์ เป็นการแผ่บุญกุศล หรือความปรารถนาดีที่ไม่เจาะจงตัวผู้รับ ไม่มีการกำหนดเขตแดน โดยแผ่ให้กับสรรพสัตว์ทุกหมู่เหล่า มี ๔ อย่าง

- ๑) เมตตา ความรักใคร่ที่ปราศจากราคะ หมายถึง การแผ่เมตตาจิตไปด้วยความรักใคร่ที่ไม่มีความกำหนดเจือปน
- ๒) กรุณา ความสงสาร หมายถึง การแผ่ความสงสาร ความห่วงใย คิดช่วยให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์
- ๓) มุทิตา ความพลอยยินดี หมายถึง การชื่นชม ความพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี แสดงถึงความชื่นชมยินดี บันเทิงใจ
- ๔) อุเบกขา ความวางเฉย หมายถึง การวางตนเป็นกลาง ความวางเฉย ไม่เอนเอียงเข้าไปด้วยความไม่ชอบ

หรือชอบก็ตาม ควรใช้สติปัญญาพิจารณาเหตุผล ด้วยความยุติธรรม

อัปมัญญา คือ การแผ่โดยไม่เจาะจง

พรหมวิหาร คือ การแผ่โดยเจาะจง

๑. การภาวนาข้อใด จัดเป็นอัปมัญญา ?

- ก. ไม่เจาะจง ข. เจาะจงบุคคล
ค. เจาะจงสัตว์ ง. เจาะจงตนเอง

๒. ยินดีเมื่อเพื่อนสอบได้ จัดว่ามีอัปมัญญาข้อใด ?

- ก. เมตตา ข. กรุณา
ค. มุทิตา ง. อุเบกขา

๓. ข้อใด จัดเป็นข้าศึกของเมตตา ?

- ก. ความรัก ข. ความโลภ
ค. ความหลง ง. ความพยาบาท

๔. วิธีแผ่เมตตาที่ถูกต้อง ควรเริ่มที่ใคร ?

- ก. ตนเอง ข. มิตร
ค. ศัตรู ง. สรรพสัตว์

๕. ขอให้สรรพสัตว์พ้นจากทุกข์เกิด เป็นการเจริญ
อัปมัญญาใด ?

- ก. เมตตา ข. กรุณา
ค. มุทิตา ง. อุเบกขา

๖. สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของของตน เป็นการเจริญ
อัปมัญญาใด ?

- ก. เมตตา ข. กรุณา
ค. มุทิตา ง. อุเบกขา

หมวด ๕

นิรณ ๕ นิรณ เครื่องกีดกันการทำงานของจิต สิ่งที่ขัดขวางความตั้งงามของจิตมี ๕ อย่าง

- ๑) กามฉันทะ ความพอใจในกาม
๒) พยาบาท ความขัดเคืองแค้นใจ
๓) ถีนมิทธะ ความหดหู่และเซื่องซึม
๔) อุทธัจจกุกกุกจะ ความฟุ้งซ่านและเดือดร้อนใจ
๕) วิจิกิจฉา ความลังเลสงสัย

๑. อกุศลธรรมที่ครอบงำจิตไม่ให้ก้าวขึ้นสู่ธรรมขั้นสูงขึ้นไป
ตรงกับข้อใด ?

- ก. มัจฉริยะ ข. นิรณ
ค. ตัณหา ง. มาร

๒. รูป เสียง กลิ่น รส ที่น่าชอบใจ ก่อให้เกิดนิรณใด ?

- ก. กามฉันทะ ข. พยาบาท
ค. ถีนมิทธะ ง. วิจิกิจฉา

๔. คนเป็นโรคซึมเศร้า เพราะจิตถูกนิรณใดครอบงำ ?

- ก. พยาบาท ข. ถีนมิทธะ
ค. อุทธัจจกุกกุกจะ ง. วิจิกิจฉา

๕. คนที่มีความสงสัยในเรื่องบาปบุญ เพราะจิตถูกนิรณใด
ครอบงำ ?

- ก. กามฉันทะ ข. พยาบาท
ค. ถีนมิทธะ ง. วิจิกิจฉา

มัจฉริยะ ๕ มัจฉริยะ คือ ความตระหนี่ เสียหาย หวงแหน เป็นกิเลสที่ทำให้กลายเป็นคนตระหนี่ เห็นแก่ตัว มี ๕ อย่าง

- ๑) อาวาสมัจฉริยะ ความตระหนี่ที่อยู่
๒) กุสมัจฉริยะ ความตระหนี่สกุล
๓) ลาภมัจฉริยะ ความตระหนี่ลาภ
๔) วัฒนมัจฉริยะ ความตระหนี่วรรณะ
๕) ธัมมมัจฉริยะ ความตระหนี่ธรรม

๑. ความตระหนี่อะไร จัดเป็นธัมมมัจฉริยะ ?

- ก. ความดี ข. ความรู้
ค. ที่อยู่ ง. ตระกูล

๒. ความตระหนี่อะไร จัดเป็นวัฒนมัจฉริยะ ?

- ก. ความดี ข. ความรู้
ค. ที่อยู่ ง. ตระกูล

๓. ข้อใด จัดเป็นความหมายของอวาสมัจฉริยะ ?

- ก. หวงที่อยู่อาศัย ข. หวงเงินทอง
ค. หวงวิชาความรู้ ง. หวงวงศ์สกุล ๒๔

๔. อวาสมัจฉริยะ มีความหมายตรงกับข้อใด ?

- ก. หวงที่อยู่ ข. หวงสกุล
ค. หวงลาภ ง. หวงวรรณะ

๕. คนที่ไม่ถือชาติชั้นวรรณะ แสดงว่าไม่มีมัจฉริยะใด ?

- ก. กุลมัจฉริยะ ข. ลาภมัจฉริยะ
ค. วัฒนมัจฉริยะ ง. ธัมมมัจฉริยะ

๖. คนที่กลัวคนอื่นจะได้ดีกว่า เชื่อว่ามีความตระหนี่ในเรื่องอะไร ?

- ก. ตระกูล ข. ที่อยู่
ค. วรรณะ ง. ลาภ

๗. ธัมมมัจฉริยะ มีความหมายตรงกับข้อใด ?

- ก. หวงวิชา ข. หวงสกุล
ค. หวงลาภ ง. หวงวรรณะ

เวทนา ๕ เวทนา หมายถึง ความรับรู้อารมณ์หรือความรู้สึกที่มากกระทบเข้า มี ๕ อย่าง

- ๑) สุข ความรู้สึกสบายกาย
๒) ทุกข์ ความรู้สึกไม่สบายกาย
๓) โสมนัส ความรู้สึกสบายใจ
๔) โทมนัส ความรู้สึกไม่สบายใจ
๕) อุเบกขา ความรู้สึกเฉยๆ

๑. อุเบกขาในเวทนา ๕ หมายถึง วางเฉยในสิ่งใด ?

- ก. หมุ่สัตว์ ข. ความดี
ค. การงาน ง. สุขทุกข์

๒. เวทนาเกิดขึ้นได้เพราะอาศัยอะไร ?

- ก. สัมผัส ข. กิเลส
ค. กรรม ง. ตัณหา

๓. ข้อใด กล่าวความหมายของเวทนาได้ชัดเจนที่สุด ?

- ก. ความรู้สึก ข. ความเจ็บปวด
ค. ความสงสาร ง. ความเห็นใจ

๔. ความสบายใจ มีความหมายตรงกับเวทนาใด ?

- ก. สุขเวทนา ข. ทุกขเวทนา
ค. โสมนัสเวทนา ง. อุเบกขาเวทนา

๕. อาการที่ไม่ดีใจเสียใจ มีความหมายตรงกับเวทนาใด ?

- ก. สุขเวทนา ข. ทุกขเวทนา
ค. โสมนัสเวทนา ง. อุเบกขาเวทนา

๖. ความสบายกาย มีความหมายตรงกับเวทนาใด ?

- ก. สุขเวทนา ข. ทุกขเวทนา
ค. โสมนัสเวทนา ง. อุเบกขาเวทนา

หมวด ๖

จริต ๖ จริต หมายถึง ความประพฤติ อุปนิสัย พื้นเพของจิตใจที่แท้จริงที่ฝังแน่นติดอยู่ในสันดานมักแสดงออกมาให้เห็นอยู่เสมอ มี ๖ อย่าง

- ๑) ราคจริต มีความประพฤติหนักไปทางรักสวयरักงาม
๒) โทสจริต มีโทสะเกิดขึ้นเสมอ ใจจะร้อน หงุดหงิด
๓) โมหจริต มีโมหะเป็นปกติ คือ เผลา ไม่กล้าแสดงออก
๔) วิตกกจริต มีความคิดฟุ้งซ่าน ชอบสร้างวิมานในอากาศ วิตกกังวลจนเกินเหตุ
๕) สัทธาจริต มีจิตใจพร้อมที่จะเชื่อถือ เลื่อมใส ในสิ่งที่ได้ยินได้ฟัง
๖) พุทธิจริต มีปัญญา ใช้เหตุผล ใช้ความคิดพิจารณา

๑. คนโทสจริต มีลักษณะเช่นใด ?

ก. รักสวยรักงาม	ข. โกรธง่าย
ค. หลงมมาย	ง. เชื่อง่าย

๒. คนโทสจริต ควรแก้ด้วยกัมมัญฐานใด ?

ก. เมตตา	ข. อสุภะ
ค. อนุสติ	ง. อานาปานสติ

๓. คนสัทธาจริต มีลักษณะเช่นใด ?

ก. เชื่อง่าย	ข. โกรธง่าย
ค. เหลาะงาย	ง. รักสวยรักงาม

๔. คนราคะจริต มีลักษณะอย่างไร ?

ก. อวดดี	ข. ขอบโอ้อวด
ค. ข่มคนอื่น	ง. โมโหร้าย

๕. คำว่า จริต เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอย่างไร ?

ก. วิตก	ข. จริยา
ค. วิจารณ์	ง. วิพากษ์

๖. จริตของมนุษย์ในโลกนี้ แบ่งได้เป็นกี่ประเภท ?

ก. ๒ ประเภท	ข. ๔ ประเภท
ค. ๖ ประเภท	ง. ๘ ประเภท

๗. คนที่เชื่อง่ายไร้เหตุผล เป็นคนจริตใด ?

ก. โทสจริต	ข. วิตกกจริต
ค. สัทธาจริต	ง. พุทธิจริต

๘. คนที่เชื่อง่ายไร้เหตุผล แก้ด้วยการเจริญกัมมัญฐานใด ?

ก. อสุภกัมมัญฐาน	ข. เมตตา
ค. มรณัสสติ	ง. อนุสติ

๙. คนมีความรู้ชอบใช้เหตุผล เป็นลักษณะของคนจริตใด ?

ก. วิตกกจริต	ข. โทสจริต
ค. สัทธาจริต	ง. พุทธิจริต

หมวด ๗

อปริหานิยธรรม ๗ อปริหานิยธรรม หมายถึง ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม มี ๗ อย่าง

- ๑) หมั่นประชุมกันเนื่องนิത്യ
- ๒) พร้อมเพรียงกันประชุม
- ๓) ไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่ได้บัญญัติและไม่เลิกล้มสิ่งที่บัญญัติไว้แล้ว
- ๔) เคารพนับถือผู้ใหญ่การเคารพและรับฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่
- ๕) ไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรี
- ๖) สักการะเคารพเจดีย์
- ๗) ให้การคุ้มครองบรรพชิต ซึ่งเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป

๑. อปริหานิยธรรม เป็นหลักธรรมส่งเสริมประเทศชาติในเรื่องใด ?

ก. ความสามัคคี	ข. ความมั่นคง
ค. ความทันสมัย	ง. ความร่ำรวย

๒. ข้อใด เป็นหลักอปริหานิยธรรม ?

ก. หมั่นประชุม	ข. เคารพผู้ใหญ่
ค. ไม่บังคับสตรี	ง. ถูกทุกข้อ

หมวด ๘

สังฆคุณ ๘ สังฆคุณ หมายถึง คุณของพระสงฆ์ปฏิบัติชอบตามคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วสอนให้ผู้อื่นรู้ตามไปด้วย มี ๘ อย่าง

- ๑) สุปฏิปันโน เป็นผู้ปฏิบัติดี
- ๒) อชุปฏิปันโน เป็นผู้ปฏิบัติตรง
- ๓) ญายปฏิปันโน เป็นผู้ปฏิบัติเป็นธรรม (ถูกทาง)
- ๔) สามิทธิปฏิปันโน เป็นผู้ปฏิบัติสมควร
- ๕) อาหุเนยโย เป็นผู้ควรแก่การคำนับ

- ๖) ปาหุเนยโย เป็นผู้ควรแก่ของต้อนรับ
 ๗) ทักขิเนยโย เป็นผู้ควรแก่ของทำบุญ
 ๘) อัญชลีกรณียโย เป็นผู้ควรทำอัญชลี
 ๙) อนุตตรัง ปุณฺณกฺเขตตัง โลกัสสะ เป็นเนื่อนาบุญของโลก ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า

๑. สังฆคุณว่า สามิจิปฏิปนโน ตรงกับข้อใด ?	๕. พระสงฆ์ในสังฆคุณ ๙ หมายถึงพระสงฆ์ในข้อใด ?
ก. ปฏิบัติดี ข. ปฏิบัติถูกทาง	ก. สมมติสงฆ์ ข. อริยสงฆ์
ค. ปฏิบัติตรง ง. ปฏิบัติสมควร	ค. พระอนาคามี ง. พระอรหันต์
๒. ผู้ควรรับของทำบุญ ตรงกับสังฆคุณข้อใด ?	๖. สังฆคุณบทว่า สุปฏิปนโน มีความหมายตรงกับข้อใด ?
ก. อาหุเนยโย ข. ปาหุเนยโย	ก. ปฏิบัติดี ข. ปฏิบัติตรง
ค. ทักขิเนยโย ง. อญชลีกรณียโย	ค. ปฏิบัติเป็นธรรม ง. ปฏิบัติสมควร
๓. สังฆคุณว่า ญายปฏิปนโน ตรงกับข้อใด ?	๗. พระสงฆ์ปฏิบัติอย่างไร ชื่อว่าเป็นเนื่อนาบุญของโลก ?
ก. ปฏิบัติดี ข. ปฏิบัติตรง	ก. ปฏิบัติดี ข. ปฏิบัติตรง
ค. ปฏิบัติเพื่อรู้อย่าง ง. ปฏิบัติสมควร	ค. ปฏิบัติเป็นธรรม ง. ถูกทุกข้อ
๔. เป็นผู้ควรของทำบุญ ตรงกับสังฆคุณข้อใด ?	๘. สังฆคุณบทว่า ทักขิเนยโย มีความหมายตรงกับข้อใด ?
ก. อาหุเนยโย ข. ปาหุเนยโย	ก. ควรคำนับ ข. ควรต้อนรับ
ค. ทักขิเนยโย ง. อญชลีกรณียโย	ค. ควรของทำบุญ ง. ควรกราบไหว้

หมวด ๑๐

บารมี ๑๐ บารมี คือ การบำเพ็ญปฏิบัติทางอย่างยิ่งยวด ด้วยเจตนาและสัจจะที่มั่นคงแม้ชีวิตก็สละได้เพื่อรักษาความดี มี ๑๐ อย่าง คือ

- ๑) **ทานบารมี** คือ การตั้งใจให้แน่วแน่ในการให้ทาน การแบ่งปัน การเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน
- ๒) **ศีลบารมี** คือ การตั้งใจให้แน่วแน่ในการรักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย
- ๓) **เนกขัมมบารมี** คือ การตั้งใจแน่วแน่อยุบายปลีกกายปลีกใจให้หลุดพ้นจากอารมณ์อันเป็นเหตุทำให้เกิดความกำหนัด ชัดเคือง หลง มัวเมา เป็นต้น
- ๔) **ปัญญาบารมี** คือ การตั้งใจแน่วแน่ในการศึกษาหาความรู้ ทั้งจากการฟัง คิด พิจารณา ไปตามความเป็นจริงแล้วลงมือปฏิบัติตามจนเกิดผล
- ๕) **วิริยบารมี** คือ ความแก่งกล้าบากบั่นไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรคที่จะมาขัดขวางในการทำความดี
- ๖) **ขันติบารมี** คือ การอดทนในการควบคุมตนไม่ให้ทำความชั่วและอดทนต่อการทำความดีไม่ให้ทอดย
- ๗) **สัจจบารมี** คือ ความตั้งใจว่าจะทำสิ่งใดแล้วก็ทำสิ่งนั้นอย่างแน่วแน่ไม่เปลี่ยนความตั้งใจง่ายๆ เป็นคนที่พูดจริง ทำจริง
- ๘) **อธิฐานบารมี** คือ การตั้งใจมั่นอย่างยิ่งยวด มีมโนปณิธานในชีวิตที่แน่นอนมั่นคง ทำตามมโนปณิธานที่ตั้งไว้ ด้วยใจที่กล้าหาญเด็ดเดี่ยวแม้ชีวิตก็สละได้
- ๙) **เมตตาบารมี** คือ การมีความรัก ความปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์เสมอกัน หวังแต่ความสุขความเจริญโดยถ่ายเดียว
- ๑๐) **อุเบกขาบารมี** คือ การวางใจที่เป็นกลางอย่างยิ่งยวด สม่่าเสมอ เทียงธรรมไม่มีอคติ ๔

๑. บารมีในทางพระพุทธศาสนา ตรงกับข้อใด ?

- ก. อำนาจวาสนา ข. โชคลาภ
ค. บุญญาธิการ ง. คุณธรรมอันยอดเยี่ยม

๒. ตั้งใจดลเข้าพรรษา เชื่อว่าบำเพ็ญบารมีใด ?

- ก. ขันติบารมี ข. ศีลบารมี
ค. วิริยบารมี ง. อธิฐานบารมี

๓. พระเวสสันดร บำเพ็ญบารมีใดเป็นพิเศษ ?

- ก. ทานบารมี ข. ศีลบารมี
ค. เนกขัมมบารมี ง. เมตตาบารมี

๔. บริจาคใต้ให้โรงพยาบาล จัดเป็นบารมีอะไร ?

- ก. ทานบารมี ข. ทานอุปบารมี
ค. ทานปรมัตถบารมี ง. มหาบารมี

๕. การศึกษาธรรมให้เกิดความรู้ จัดว่าบำเพ็ญบารมีใด ?

- ก. ปัญญาบารมี ข. วิริยบารมี
ค. ขันติบารมี ง. สัจจบารมี

๖. ในพระพุทธศาสนา คนมีบารมี หมายถึงใคร ?

- ก. คนมีอำนาจ ข. คนมีวาสนา
ค. คนมีบารมี ง. คนมีคุณธรรมสูง

๗. ในบารมี ๑๐ บารมีใดเป็นข้อแรก ?

- ก. ศีล ข. เนกขัมม
ค. ปัญญา ง. ทาน

๘. ในบารมี ๑๐ พระมหาชนก ทรงบำเพ็ญบารมีใด ?

- ก. ทาน ข. วิริยะ
ค. ขันติ ง. สัจจะ

๙. คนที่ตั้งใจแน่วแน่ จะไม่เสพลสิ่งเสพลิต เชื่อว่าบำเพ็ญบารมีใด ?

- ก. ศีล ข. ขันติ
ค. อธิฐาน ง. อุเบกขา

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรมวิภาค ธรรมศึกษาชั้นโท ระดับมัธยมศึกษา

๑. ความปรารถนาสิ่งที่น่าใคร่ น่าชอบใจ เรียกว่าอะไร ?

- ก. กาม ข. โลภะ
ค. โทสะ ง. โมหะ

๒. กิเลสสามหมายถึงข้อใด ?

- ก. รูปสวย ข. เสียงเพราะ
ค. กลิ่นหอม ง. ความโลภ

๓. ไม่มีโรคภัยเบียดเบียน จัดเป็นสุขประเภทใด ?

- ก. กายิกสุข ข. เจตสิกสุข
ค. สามีสุข ง. นิรามิสสุข

๔. ปราศจากอะไร จัดเป็นเจตสิกสุข ?

- ก. โรค ข. ภัย
ค. อันตราย ง. กิเลส

๕. ไฟราคะเกิดขึ้นอาจทำให้ละเมิดศีลข้อใดได้ ?

- ก. ปาณาติบาต ข. อทินนาทาน
ค. กาเมสุมิฉฉาจาร ง. มุสาวาท

๖. รู้จักยับยั้งชั่งใจไม่โกรธ เชื่อว่าดับเสียได้ซึ่งไฟใด ?

- ก. ไฟคือราคะ ข. ไฟคือโทสะ
ค. ไฟคือโมหะ ง. ถูกทุกข้อ

๗. คนที่ถูกไฟคือโมหะครอบงำ มีลักษณะเช่นใด ?

- ก. ลุ่มหลงมกมาย ข. เชื่อง่าย
ค. ไร้เหตุผล ง. ถูกทุกข้อ

๘. การถือตนเป็นใหญ่ เรียกว่าอะไร ?

- ก. อัตตาทิปไตย ข. โลกาธิปไตย
ค. อัมมาธิปไตย ง. ประชาธิปไตย

๙. การลงมติถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่ เรียกว่าอะไร ?

- ก. อัตตาทิปไตย ข. โลกาธิปไตย
ค. อัมมาธิปไตย ง. ถูกทุกข้อ

๑๐. การยึดถือความถูกต้องเป็นใหญ่ เรียกว่าอะไร ?

- ก. อัตตาทิปไตย ข. โลกาธิปไตย
ค. อัมมาธิปไตย ง. ประชาธิปไตย

๑๑. สังคมแตกแยกต่างความเห็น เพราะถืออะไรเป็นใหญ่ ?

- ก. อัตตาทิปไตย ข. โลกาธิปไตย
ค. อัมมาธิปไตย ง. ถูกทุกข้อ

๑๒. ปัญญาหยั่งรู้อะไร เรียกว่าญาณ ?

- ก. อดีต ข. ปัจจุบัน
ค. อนาคต ง. เหตุผล

๑๓. ปรีชาหยั่งรู้อริยสัจ เรียกว่าอะไร ?

- ก. สัจญาณ ข. กิจญาณ
ค. กตญาณ ง. ถูกทุกข้อ

๑๔. ความทะยานอยากในวัตถุกาม จัดเป็นตัณหาใด ?

- ก. กามตัณหา ข. ภวตัณหา
ค. วิภวตัณหา ง. ถูกทุกข้อ

๑๕. คนที่ติดยึดในยศถาบรรดาศักดิ์ จัดได้ว่ามีตัณหาใด ?

- ก. กามตัณหา ข. ภวตัณหา
ค. วิภวตัณหา ง. ถูกทุกข้อ

๑๖. คำตอบในข้อใด เป็นความหมายของคำว่า วิภูษะ?

- ก. เวียนตายเวียนเกิด ข. ดับสูญ
ค. ปฏิสนธิ ง. เกิด แก่ เจ็บ ตาย

๑๗. เพราะอะไร คนจึงเวียนว่ายตายเกิดในภพภูมิต่างๆ ?

- ก. กิเลส กรรม วิบาก ข. กิเลส ตัณหา
ค. กิเลส ผลกรรม ง. ตัณหา ผลกรรม

๑๘. จะตัดวิภูษะให้ขาด ต้องตัดอะไรก่อน ?

- ก. กรรม ข. กิเลส
ค. วิบาก ง. ถูกทุกข้อ

๑๙. หลักอแปสนธรรม พิจารณาแล้วควรทำอย่างไร ?

- ก. บรรเทา ข. อดกลั้น
ค. เว้น ง. ถูกทุกข้อ

๒๐. เจริญอัปมัญญาใด จึงจะบรรเทาพยาบาลได้ ?

- ก. เมตตา ข. กรุณา
ค. มุทิตา ง. อุเบกขา

๒๑. ความคิดที่จะช่วยผู้อื่นให้พ้นทุกข์ จัดเป็นอัปมัญญาใด ?

- ก. เมตตา ข. กรุณา
ค. มุทิตา ง. อุเบกขา

๒๒. ความพลอยยินดี เมื่อเห็นคนอื่นได้ดี จัดเป็นอัปมัญญาใด ?

- ก. เมตตา ข. กรุณา
ค. มุทิตา ง. อุเบกขา

๒๓. อวาสมัจฉริยะ หมายถึงความตระหนักรู้ในเรื่องใด ?

- ก. เจ้าอาวาส ข. ถิ่นที่อยู่
ค. สกุล ง. ลาภ

๒๔. ลาภมัจฉริยะ หมายถึงความตระหนักรู้ในเรื่องใด ?

- ก. ถิ่นที่อยู่ ข. สกุล
ค. ทรัพย์สมบัติ ง. วรรณะ

๒๕. หวงวิชาความรู้ จัดเป็นมัจฉริยะใด?

- ก. กุลมัจฉริยะ ข. ลาภมัจฉริยะ
ค. วัฒนธรรมมัจฉริยะ ง. ธัมมมัจฉริยะ

๒๖. พิจารณาร่างกายด้วยอาการอย่างไร จึงจะไม่ถูกกามฉันท์ครอบงำ ?

- ก. ไม่งาม ข. น่าเกลียด
ค. ปฏิกุล ง. ถูกทุกข้อ

๒๗. คนที่คิดจะฆ่าตัวตาย ควรแก้ด้วยการเจริญธรรมใด ?

- ก. พุทธานุสสติ ข. ธัมมานุสสติ
ค. สังฆานุสสติ ง. ถูกทุกข้อ

๒๘. คนที่ถูกวิกิจจนนิรณครอบงำ มีลักษณะเช่นไร ?

- ก. จอจเวร ข. หดหู่
ค. ฟุ้งซ่าน ง. ลังเลสงสัย

๒๙. คนที่ถูกวิกิจจนนิรณครอบงำ ควรแก้ด้วยการเจริญธรรมใด?

- ก. กสิณ ข. มรณสสติ
ค. อสุภะ ง. วิปัสสนากัมมัฏฐาน

๓๐. ความรู้สึกสบายใจ เรียกว่าอะไร ?

- ก. สุข ข. ทุกข์
ค. โสมนัส ง. โทมนัส

๓๑. ความรู้สึกเสียใจ เรียกว่าอะไร ?

- ก. สุข ข. ทุกข์
ค. โสมนัส ง. โทมนัส

๓๒. อุเบกขาเวทนา เกิดทางใด ?

- ก. กาย ข. วาจา
ค. ใจ ง. กายกับใจ

๓๓. เมื่อสรุปรวม สุขกับโสมนัส จัดเป็นเวทนาใด ?

- ก. สุขเวทนา ข. ทุกขเวทนา
ค. โทมนัสเวทนา ง. อุเบกขาเวทนา

๓๔. คนอารมณ์ฉุนเฉียวโกรธง่ายเป็นคนจริตใด ?

- ก. ราคจริต ข. โทสจริต
ค. โมหจริต ง. สัทธาจริต

๓๕. คนอารมณ์ฉุนเฉียวโกรธง่าย ควรแก้ด้วยการเจริญกัมมัฏฐานใด ?

- ก. พรหมวิหาร ข. อานาปานสติ
ค. อสุภะ ง. จตุธาตุววัตถาน

๓๖. คนที่เชื่อง่ายไร้เหตุผล จัดได้ว่ามีจริตใด ?

- ก. ราคจริต ข. โทสจริต
ค. โมหจริต ง. วิตกกจริต

๓๗. คนที่เชื่อง่ายไร้เหตุผลควรแก้ด้วยการเจริญกัมมัฏฐานใด ?

ก. พรหมวิหาร

ข. กสิณ

ค. อสุภะ

ง. จตุธาตุววัตถาน

๓๘. คนย่ำคิดย่ำทำขาดความมั่นใจในตนเอง เป็นคนจริตใด?

ก. ราคะจริต

ข. โทสะจริต

ค. โมหะจริต

ง. วิตักกจริต

๓๙. คนย่ำคิดย่ำทำขาดความมั่นใจในตนเอง ควรเจริญกัมมัฏฐานใด ?

ก. พรหมวิหาร

ข. อานาปานสติ

ค. อสุภะ

ง. จตุธาตุววัตถาน

๔๐. คนจริตใด เน้นใช้ปัญญามากกว่าอารมณ์ ?

ก. ราคะจริต

ข. วิตักกจริต

ค. สัทธาจริต

ง. พุทธิจริต

๔๑. อปรีหานิยธรรม ส่งเสริมสังคมในเรื่องใด ?

ก. สามัคคี

ข. ความสงบ

ค. ความมั่นคง

ง. ความร่ำรวย

๔๒. คำตอบในข้อใด เป็นความหมายของสังฆคุณบทว่า สุปฏิปนโน ?

ก. ปฏิบัติดี

ข. ปฏิบัติตรง

ค. ปฏิบัติเป็นธรรม

ง. ปฏิบัติสมควร

๔๓. คำตอบในข้อใด เป็นความหมายของสังฆคุณบทว่า สามิจิปฏิปนโน ?

ก. ปฏิบัติดี

ข. ปฏิบัติตรง

ค. ปฏิบัติเป็นธรรม

ง. ปฏิบัติสมควร

๔๔. คำตอบในข้อใด เป็นความหมายของสังฆคุณบทว่า อาหุเนยโย ?

ก. ควรคำนับ

ข. ควรต้อนรับ

ค. ควรขอทำบุญ

ง. ควรกราบไหว้

๔๕. คำตอบในข้อใด เป็นความหมายของสังฆคุณบทว่า ทกขิเนยโย ?

ก. ควรคำนับ

ข. ควรต้อนรับ

ค. ควรขอทำบุญ

ง. ควรกราบไหว้

๔๖. คำตอบในข้อใด เป็นความหมายของสังฆคุณบทว่า อญชลีกรณียโย ?

ก. ควรคำนับ

ข. ควรต้อนรับ

ค. ควรขอทำบุญ

ง. ควรกราบไหว้

๔๗. บารมีข้อใด ไม่ใช่บารมี ๑๐ ?

ก. บุญบารมี

ข. ทานบารมี

ค. สีลบารมี

ง. เนกขัมมบารมี

๔๘. คนที่มีความอดทนอดกลั้นไม่ลุอำนาจกิเลส จัดว่าบำเพ็ญบารมีใด?

ก. วิริยะ

ข. ขันติ

ค. สัจจะ

ง. อธิฐาน

๔๙. คนที่รักษาสัจจะถึงขั้นยอมสละชีวิตได้ชื่อว่าบำเพ็ญบารมีระดับใด ?

ก. สัจจบารมี

ข. สัจจอุปบารมี

ค. สัจจปรমัตถบารมี

ง. ถูกทุกข้อ

๕๐. การตั้งใจแน่วแน่ที่จะละชั่วทำดี จัดเป็นการบำเพ็ญบารมีใด ?

ก. เนกขัมมบารมี

ข. วิริยะบารมี

ค. อธิฐานบารมี

ง. เมตตาบารมี

การอบรม บ่มนิสัย ให้ศิษย์นั้น

ศิษย์จะดี มีชื่อ หรือลุ่มจม

ศิษย์จะดี ดูที่ คุณครูดี

อนาคต จะยากจน หรือร่ำรวย

เพียงวันละ นาทีกี่ติမ်

อาจเป็นเพราะ อบรม หนึ่งนาทีกี่

ครูจะดี ดูที่ ศิษย์ดีด้วย

ไม่ใช่ห่วย แต่อยู่ที่ วิชาเอ่ย